

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

#### Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

# OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

#### Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 56.

— Sibiu, Sambata 17/29 Iuliu. —

1882.

## Abonamentu nou

la

## „Observatoriulu“

pe semestrulu alu 2-lea din anulu alu V-lea, carele se incepe din 1/13 Iuliu 1882 si ese regulatu de doue-ori pe septemana, in unele casuri si cu supleme.

Pretiu este insemnatu de asupra si alaturea cu titulu, adeca inlaintrulu monarchiei pe 6 luni 4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. In Romani'a totu numai cu 8 fl. pe anu, daca se prenumera directu la post'a Romaniei. In afara de monarchia 11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espeditiunea prin post'a e cu atatu mai regulata, cu catu liniile posteloru se inmultiescu pe fiacre anu in tote regiunile si directiunile, spre mare comoditate a publiculu.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in optu dile, spre a se implini in regula.

Celu mai usioru modu a prenumera este prin mandate (asemnatiuni, blanquette) postali. Dara adresele se fia scise exactu pe cuponulu blanquettei, in dosu. A se adressa de a dreptulu catra redactiune: Sibiu, Piat'a mica 27.

### Scolele in Romani'a.

Din statistic'a tiei si din alte informatiuni oficiose se scia pana acuma, ca de ex. Romani'a are doue universitati, mai multe gimnasie inferio si superiori (licee), seminarie preotiesci pe la tote diecesele, scole pedagogice, unele scole comerciali, scole militari si tehnice, mai multe scole primarie urbane si vreo doue mii de scole satesci etc., in fine ca in tote acelea institute de invetiamentu se afla pana la 112 mii scolari si studenti de ambele sexe, candu inainte cu 40 de ani se aflau abia 10 mii in Munteni'a si vreo 6 mii in Moldov'a. Preste acesta se mai scie, ca din tinerimea Romaniei se mai afla la studie in strainatate unu numeru considerabile de studenti, anume la Paris, la Bruxela, Gant, in Elveti'a, in Itali'a si pe la unele universitati sau alte institute din Germani'a. Unele ca acestea se sciau si pana acilea; ne lipsiau inse alte informatiuni autentice si de mare importanta, dupa care atatu publiculu din Romani'a, catu si celu strainu se si pota face o idea mai chiara: despre calitatea scololoru si a invetiamentulu romanescu, despre calificatiunile professoriloru si dascaliloru, si ceea ce este capulu lucrului, despre educatiunea morala si religiosa, ce se va fi dandu tinerimei in acelea scole.

Onorabilele dn. Vasilie Alexandrescu Urechii'a actualu ministru alu culteloru si instructiunei publice, insusi domni'a sa vechiu professoru si tostiu mai multi ani sub Alexandru Ioanu Cusa si sub Carolu I directoru alu departamentulu culteloru si instructiunei publice, cu ocasiunea solemnitatei avute la impartirea premiiloru in capitala, intr'unu lungu discursu de ocasiune, au aflu cu cale a da natiunei sale despre starea scololoru din patria, o serie de informatiuni de inportantia atatu mai mare, cu catu acelea la mai multe locuri taia si in carne viia, precum nici ca trebuia nici se potea altmentrea. Ele potu se fia pentru multi prea dorose, pentru natiune inse cu atatu mai salutarie. Se da instructiune, nu si educatiune. Se cultiva sciintiele, nu si moralitatea.

Se trecemu inse la discursulu dn. ministru, care tine la patriotismu si nationalitate cu tote bracia, totu asia inse tine si la educatiunea morala si religiosa, precum predecessorulu seu tinuse la atheismu.

„Domniloru membri ai consiliulu permanentu.

Informatiunile ce aduceti dvostre, dloru membri ai consiliulu permanentu, ca si acele ce se potu afla in tabelele statistice dela finea programei serbarii, despre mersulu si starea invetiamentulu in Romani'a, sunt de natura, negresitu, mangaitore. Deca nu altu simtimentu, apoi celu pučinu amorulu propriu m'aru indemna se nu punu nici o umbra in luminosulu tabelu ce facurati. Amorulu propriu inse alu ministruulu instructiunei publice nu trebuie se coversiesca simtiulu datoriei, si de aceea credu de bine, credu corespundietoru cu sentimentele intime ale consiliulu, ale onor. comisiuni esaminate (carora aducu cu acesta ocasiune sincerile si vinele expresiuni de recunoscintia ale guvernulu pentru ostenele ce au pus si in anulu acesta, ca si anulu trecut de a asista la esamene si a le controla) credu, dicu, conformu si cu simtimintele onor. parinti ai scolarioru ce au a se premia si cari ne asculta, se declaru, ca cu unulu nu me multi-mescu ca si iubiti mei colegi din consiliulu permanentu, cu starea in care se afla scol'a romana (aplaude.) Negresitu comparatiunea onesta de ceea ce avemu asta-di cu ceea ce era ieri si alalta-ieri, pote se ne satisfac, dara este timpulu ca in ceea ce privesce invetiamentulu, acestu factoru, fara de care, nu, alu culturei nationale, se fimu mai esiginti, se ceremu ceva mai multu de catu binele relativu (viui aplause.)

Da, guvernulu liberalu din care me onoru de a face parte, vine obligatiunea de a constata (constatarea acesta nu este si ea pasu la indreptare?) de a constata, dicemu, scaderile si lipsurile cari bantue invetiamentulu pentru a provoca si indeplini indreptarea lor (aplaude.)

Ve felicitati, dloru membri ai consiliulu, ca avemu deja unu numeru de gradini de copii.

Se nu uitamu a plati tributulu recunoscintiei nostre pentru introducerea in tierra a primei gradini de copii (fröbeliane) la asilu, prin initiativa neobosita a M. S. Reginei. Eu marturisescu inse, ca pe catu me bucura esistinti'a aceluor doue gradini de copii: dela asilu si dela scol'a normala a societatii pentru invetiatur'a poporulu romanu, pe atatu me ingrijesce creatiunea de asemenea scole din initiativa privata si mai alesu de straini, ca-ci nu cunosc factoru mai puternicu spre bine ca si spre reu, ca gradinile fröbeliane. Lasati educatiunea primei verste a copilasiloru in maini straine si nu veti lipsi a'i instraina de tierra si de tote ale ei, cu cea mai mare inlesnire (viui aplause.) Spre a evita acestu pericolu, eu amu introdusu in proiectulu meu de lege asupra invetiamentulu primaru, o serie de dispositiuni relative la creatiunea gradineloru de copii nationale (aplaude.)

Scol'a nostra primara rurala a capatatu in mare parte de cat-va timpulu unu importantu factoru care-i lipsia: invetiatoriulu. Gratia scololoru normale Carolu I, Vasile Lapu, cea din Berladu, celei a societatiei pentru invetiatur'a poporulu romanu din capitala si a ateneulu Elisavetanu, incepemu a avea invetiatori de alta data, cari, dupa ani de lucrare in scola si in mii de scol, apröpe n'au lasatu nici o urma de propasire dupa ei! Noui nostri invetiatori satesci sunt ei inse totu ce dorimu, idealulu? Amu visitatu insu-mi multe scole satesci si in imperfectiunile invetiatoriulu amu aflu lacunele si imperfectiunile scololoru nostre normale. Una din acele imperfectiuni se va indrepta, speru, prin introducerea dela anulu viitoru scolasticu, a classeloru de aplicatiune pedagogica, pentru care patriotismulu reprezentatiunei nationale ne-a acordatu creditele necesare. Celelalte imbunatatiri de doritu pentru scol'a normala sunt dependinte in mare parte dela admiterea de corpurile legiuitoare a proiecteloru nostre de legi, relative la scola in genere, in specialu la cea primara si la organizarea administratiunei invetiamentulu. Publiculu ca si dvostre cunösce acele proiecte, cari nu numai pre-

ocupatiuni de o natura mai nerabdatore le-a impeditu de a ajunge in desbaterea camerei, dara si otarirea laudabila, veti conveni, a guvernamentulu, de a procede cu catu mai multa precautiune, candu se atinge de instructiunea si educatiunea poporulu romanu (aplaude.)

Dara pana se avemu legile, nu putemu face nimicu, dloru membri din consiliulu permanentu? Ve cunosc pre multu, sciu ce puteti si ce voiti si deci dicu numai: se staruimu inainte si va fi bine! Se staruimu pe langa administratiunile judetiene si totu vomu dobendi macaru pe ici colea cate unu localu de scola, in conditiuni mai bune de catu, de esemplu. majoritatea localeloru de scole din judetiulu Ilfovului, adica alu judetiulu celui mai luminatu, care aru trebui se fia celu pučinu celu mai luminatu (viui aplause.) Exemplulu judetiulu Jasi si alu altoru cate-va judetie nu va sttimula ore patriotismulu si alu altoru administratiuni judetiene? (aplaude.) Ar fi tristu si eu marturisescu cu anima amarita, ca ceea ce amu vediutu la portile Bucuresciloru, buna-ora intr'unu satu atatu de mare ca Domnescii, ca localuri scolare, banci si mobilieru, nu ne da dreptulu se dicemu ca avemu scol'a satesca! (lungi si repetate aplause.)

Scol'a primara urbana considerata in genere este, precum o amintirati, in progressu. O constatu cu viua multamire, fara ca pentru acesta se fiu opritu d'a dori si mai multu, si mai bine. Despartirea din ce in ce mai numerosa a classeloru I d'a II si a III de a IV, despartire la care amu lucratu inca dela 1864, candu o si realisemu pe deplinu, este, acesta despartire, negresitu o dobenda pretiosa (aplaude.) Incerarea facuta la scol'a Nr. 1 din negru, d'a se imparti materiile pe professori in locu d'a imparti professorii pe clase, a datu rezultatele escelinte prevedute de noi. Candu proiectulu de lege de care mai susu vorbii, va asigura scol'a primara urbana si cu celelalte trebuintie ale ei, nu me indoiescu de desvoltarea deplina ce acesta scola va lua. Trebuie se constatamu numai din acele trebuintie una viu simtita: nepregatirea in genere a personalulu didacticu, care se recrutedia din nou pentru scol'a primara urbana, mai cu s'ema, de seculu barbatescu. Pe candu avemu scolii normale pentru pregatirea de invetiatori rurali si scolii normale superioare pentru pregatirea de professori secundari, ne lipsescu scolii de acesta categoria pentru formarea institutoriloru urbani.

Se pote, dloru membri, se ni se impute si starea deplorabila in care se afla cele mai multe din cartile nostre didactice primare. Imi place a crede, ca in conformitate cu art. . . . din lege, care lasa consiliulu permanente obligatiunea apröpe esclusiva d'a se ocupa de cartile didactice, va continua d'a face din acesta, neintardiutu, obiectulu meditatiuniloru si lucrariloru sale.

Cestiunea grava a localeloru de scol'a urbana incepe a se rezolva pe alocurea, cu laud'a primariiloru locale.

Se cautamu, dloru membri, numai a intretine si activa zelulu autoritatiloru respective in acesta directiune.

Catu privesce mobilierulu si aparatele didactice, acum ministerulu, prin creatiunea museulu pedagogicu, a inlesnit primariiloru multu perfectiunea mobilierulu si aparateloru din scolele lor primare (aplaude.)

Revisoratulu, dupa mine, dloru membri, lasa multu de doritu. Este greu, recunosc, ca unu singuru revisoru se inspecte die scolele din 2 judetie; totu si nu putemu admite se aflamu, precumu ni s'a intemplatu, scolii neinspectate de 2 ani! (lungi aplause.) O imbunatatire in alegerea personalulu revisorescu si o mai stinsa priveghiere asupra lui, ne sunt indicate. Eu recunosc acesta in publicu



pentru că se ne fia tuturora obligatiune de a realiza indreptarea (repetate aplause.)

Nu me voiu întinde atât de multu cât facui cu scôl'a primara, venindu a me ocupa cu dvôstra de invetiamentulu nostru secundariu.

Dupa laudele ce nu numai d. Sieicariu, ci si publiculu a adusu scôlei nôstre de comerciul din capitala, dupa succesele necontestabile dobandite si de alte scoli secundare speciale, nu voiu aduce noue si inutile informatiuni in laud'a acelu scoli.

(Va urmă.)

### Processulu de inalta tradare din Galiti'a.

In Nr. 52 curmaramu ulteriorele informatiuni despre cursulu procesului politicu intentatu celoru 11 ruteni de câtra polieci, sub cuventu că ceia aru fi lucratu la ruperea Galitiei din corpulu monarchiei si la incorporarea ei in Russi'a, cu alte cuvente, că acei ruteni in frunte cu consiliariulu Dobrzansky, cu fiu-seu Mieroslav, cu fia-sa Olga Hrabar, apoi cu preotulu Naumovicz, că omulu cu sciintie mari si cu vreo patru publicisti ruteni au lucratu pentru propagand'a panslavismului. De si acelu proces — o repetimu — este fôrte instructivu pentru toti romanii căti vedu ceva mai departe decât numai pâna la nasu, noi curmaramu urmarirea lui numai din cauza, că in câteva dile ascultarea martoriloru nu mai avea nici-unu interesu, se innoiau aceleasi intrebari si aceleasi raspunsuri. In fine se termină ascultarea si confrontarea, dupa care tribunalulu si procurorulu isi luara timpulu se formulezie intrebarile care sunt a se pune juratiloru, intr'aceea advocatii se se prepare că si procurorulu, acesta pentru sustinerea acuzelor sale, ceia pentru combaterea lor. S'au formulatu preste 40 de intrebari si respective preste 60. Câteva din acelea au fostu combutate de Dobrzansky si de advocati cu multa vigôre, că scôse din natur'a procesului si captiôse, seducatiôre, parte si că absurde; tribunalulu inse a respinsu tôte reclamatuniile lor. Acusatii pretindeau cu totu dreptulu, că intrebarile se se provôce la fapte pe care le-ar fi comis cineva; procurorulu nu voiă se scie de fapte complinite, ci numai de incercari, de cuvente, de proiecte, de idei, de prepusuri. Adeverata inquisitiune că cea de odinôra din Spani'a, sau si numai că unele dintre anii 1850 pâna la 1858, candu politianii te intrebau de ex.: Bine me, atunci candu ai publicatu tu in fôl'a ta Tatalu nostru si mai la vale câteva verseturi din profetulu Jeremia, ce ai cugetatu? ce scopu ai avutu cu acea publicare? Sau: Me! eu te vediu pe tine in tôte dilele esindu cu Joanu in preambulare, ce draculu ve totu spuneti voi unulu altuia?\*)

In siedinti'a din 24 Iuliu procurorulu isi incepù pledori'a (oratiunea) sa de acusa, mai ântai cu descrierea originei panslavismului si cu progressele lui dela 1830 adeca dela a dōu'a revolutiune din Franci'a si — bine se ne insemnamu — totuodata dela revolutiunea Poloniei din acelasi anu, candu erau pe aci se se rescôle si magiarii, dupa care veni pâna la revolutiunea de mai deunadi din Dalmati'a si Hertiegovin'a. Procurorulu afla, că scopulu acelei propagande ar fi a sparge imperiulu austro-ungurescu (adeca asia, precum au voitu se'lu sparga generalii poloni Bem, Dembinsky et Consortes in an. 1848/9). Dupace procurorulu apucase a vorbi fôrte multu, presedentele anuntia că din caus'a ferbintiei escessive din sala, doi jurati au lesinat, prin urmare siedinti'a se amana pe dio'a urmatôria la 7 ôre demânêti'a.

In 25 Iuliu se anuntia, că mai toti juratii au obositu intru atât, in câtu nu se mai afla in stare de a participă la discussiuni. Siedinti'a se deschise abia la 10 ôre, in care inse presedentele comunică din nou, că juratulu Kuratovski este asia de reu, in câtu a trimisu la elu comisiune de medici că se se convinga. Bietulu omu veni in sala palidu că môrtea si procurorulu continuă cu acusele sale mai virtosu asupra familiei Dobrzansky. Intr'aceea s'au adusu in sala vase cu ghiatia spre a mai temperă ferbintiêl'a si atmosfer'a innecatôria. Totusi redactorulu Plosczansky bolnavindu-se reu, rogă pe tribunalulu se'i permita a se întôrce éra si temniti'a de unde fusese adusu, că elu renuntia la dreptulu seu de a mai asiste si a se apară.

Despre cele ce voru mai urmă, nu vomu lipsi a tiné pe lectorii nostrii in curentu pâna la publicarea verdictului juratiloru, care ori-cum va esî, isi va avea locul seu nu numai in istori'a nationale

\*) Acêsta e fapta, nu anecdota. De altumentrea chiaru si astadi avemu exemple de misieli că acêsta din urma; avemu si denuntantii romani blastemati, pre cum nu s'au mai pomenitu nici-odata. Acêsta ni-o descopere chiaru si unii magiari.

si in cea bisericesca a poporului rutenu, care in acêsta monarchia numera preste 3 1/2 mil. suflete afara de cei multi renegati, ci acelu veridictu lasa urme si in istori'a monarchiei, va fi totuodata de mare invetiatura pentru toti cari voiescu se invetie dintru o calamitate atât de mare; că-ci: astadi mie, mănêtie.

### Rescumperarea regaliloru in Ungari'a si Tranni'a.

Asia numitele regalii, adeca monopolulu boierescu de cârciumaritu, de moraritu, macelaritu, pescaritu, venatu, pe alocurea si de negutiatoritu sau de bolte s. a. au remasu neregulate prin emanciparea venita din Franci'a in primavér'a anului 1848 si acelu mare privilegiu nu se regulase nici prin patent'a imperiale din Iuniu 1854 nici dupa aceea sub absolutismu, cu esceptiune de unele regalii de a dōu'a ordîne, cum e venatulu. Mai virtosu cârciumaritul si moraritul au provocatu in tiêra mii de processe ruinatorie intre comune si vechi'a aristocratia mare si mica, adesea chiaru si intre aristocrati pentru modulu si proportiunea folosirei acestoru privilegie feudali, numite prin abusu: drepturi.

Sunt mai multi ani, de candu ômenii dela gubernu se ocupa in Budapest'a cu planulu rescumperarei regaliloru. S'a lucratu timpu indelungatu in comisiuni; se pare inse că interesele de familii si cele de magiarismu au turburatu calculii si in acestea cestiuni national-economice, de nenumerate-ori. In fine abia dilele acestea esî la lumina, că comisiunile sunt gata cu operatele lor, si că se va face pe sam'a comunelor unu imprumutu de statutu in sum'a colossala de 120 miliône florini, cu care monopolulu regaliloru se fia rescumperatu dela aristocratia pentru comunele politice (mai totu sate si numai puține orasie), sub garanti'a statului.

Tragemu cea mai de aprôpe luare aminte a toturor comunelor la acestu proiectu de lege, la modulu rescumperarei regaliloru si alu imprumutarei, apoi alu incarcarei celoru 120 miliône in spinarea comunelor si alu platirei din partea acestora la statutu si prin acesta la domni feudal. Câteva mii de comune sunt curatu romanesce, altele éra si fôrte multe, in maiortate romanesci, sunt apoi si minoritati. Pe lângă daune de miliône, ar fi totuodata cea mai mare rusine si batjocura, daca noi toti amu amblă la ocaziunea acêsta cu capulu in sacu, inteligentia, primari, jurati, reprezentanti, preoti ai comunelor si mai in scurtu, poporulu intregu, pentru-că mai la urma se ne audimu éra titulat'ar nu prea onorifica de „ostoba és rest oláhok, dumme und faule Walachen“, romani nauci si lenesi. Capitalisarea venituriloru din regalii este acilea capulu lucrului, cestiunea principale. Vai de acele comune, unde spre exemplu venitul anuale alu cârciumaritului se va pretiui si apoi capitalisă la o suma ce nu stă in nici-o proportiune cu numerulu poporatiunei, nici cu numerulu betivilor din acelea, nici cu alte impregiurari locale. Asia se pôte intemplă si cu moraritul si altele. Comunele acelea in locu de a castigă ceva pentru cassele comunale din rescumperarea regaliloru, au se fia cufundate in datorii pe sute de ani, iobagite si saracite prin executiuni pâna la piele. Comunele au unu casu fôrte tristu de inaintea lor: rescumperarea dieciueleloru dela vii, adeca aceea ce se numiă odata vinaritu. Indata pe la inceputulu dualismului s'au conseris si pretiuitu vile fostiloru odinôra iobagi. Locuitorii si inteligenti'a locale au statutu atunci cu manile in sinu, nu si-au cascaturile, că se întrebe macaru, ce se intempla in comun'a lor. Urmarea fû, că proiectulu se prefacû că pe furis in lege si acum o multime nenumerata de ômeni platescu miliône chiaru si pentru unele vii, care mai existu numai in luna, altii platescu a dōu'a ôra pentru vile rescumperate odata pe bazea patentei din 1854 si éra si altii platescu nemesiloru pentru vii, care n'au fostu nici-odata iobagesci, ci drepte proprietati ale familiiloru tieranesci.

De nu'si voru deschide locuitorii ochii in patru, si daca preotii voru mai tinea predice totu numai despre cele diece minuni ale lui Moise in Egiptu, sau despre cestiunea, daca sierpele a vorbitu cu Ev'a jidovesce sau unguresce, éra la multimea de minuni căte se intempla aci acasa, la nasulu nostru, mai pe fiacare di, nu voru cugetă de locu, atunci se nu se mai mire, daca preste câtiva ani nu voru mai avea nici macarū căte o prescura si o deciltra de vinu, cu care se póta sierbí sant'a liturgia.

Preoti cu crucea in mână, leviti ai christianismului, luati-ve bine sam'a, că existenti'a familiiloru dvôstra depende exclusivu dela existenti'a si prosperitatea comunelor. Nu este comuna? Nu trebeu nici popa, nici cantaretu, nici scôla. Atunci apoi ministrulu cultelor pôte se totu impartia la premii, numite prin mare abusu mila imperatésca, pentru-că nu va mai avea pe cine magiarisă. Mergeti numai in Dobrogea se vedeti căte sate s'au facutu in trei ani numai din ardeleni si banatieni. Dara mergeti in districtulu Argesiu, vecinu cu alu Sibiuului si veti află 1/3 parte din locuitori colonisati acolo de aici din Ardealu. Intocma asia este in district. Tergovistei, pe la Campulungu, in distr. Prahov'a, Buzeu, Jalomiti'a, Focsiani, Bacau. Se grijimu de starea materiala a poporului, dacă voimu se mai existemu.

### Eră vorb'a despre decoratiuni.\*)

Decoratiunile in Ungari'a s'au eftinitu de 15 ani intocma pe câtu fusesera pretiuite inainte de aceea cu dreptu cuventu, esceptiune de câteva casuri clandestine, in care chiaru monarchii potu fi sedusi infricosiatu, din cauza că nici ei nu sunt infalibili. Dara pe la noi carii suntemu regalisti sau imperialisti prin traditiune si educatiune din crescutu pâna in talpi, tréca-duca-se; inse cei din Romani'a, carii inainte numai cu 10 cu 20 de ani, ori candu éra vorb'a de vreo decoratiune, se fia fostu aceea chiaru a legiunei de onôre din Franci'a, unde nu'ti faceau pe puritani, unde nu'ti strimbau din buze si din nasu, unde nu mi-se scandaliau de cei decorati de câtra vreunu monarchu din cei mari; éra acuma? „Monitoriulu“ plôua mereu la decoratiuni, éra unele diarie afla de reu, nu că se impartu decoratiuni si că se primescu dela monarchi straini, ci mai multu numai că se impartu la nedemni si in unele casuri prea preste mesura multe.

Noi amu disu si repetimu, că nu suntemu contra decoratiuniloru in principiu, că-ci distinctiuni de onôre s'au vediutu chiaru si in republicele antice in epocile lor de gloria, inse numai si numai pentru merite de cea mai mare importantia, recunoscute si documentate cu multa rigôre, in casuri estraordinarie, in care virtutile bellice si civili, sau o vasta eruditune si genialitatea straluceau că nisce lucéferi pintre alte stele.\*\*\*) Dupa impartirea câtorva sute, daca nu mii de decoratiuni „Nationalitate“, unu diariu nou cotidianu, mai moderatu decât multe altele, in Nr. 22 nu se pôte conteni a nu satirisă plôia decoratiuniloru in espressiuni destule de tari, buna-ôra că urmatôriile:

„Ne mai trebuiau decoratiunile? nu aveamu destule alte nevoi pe capulu nostru? Éta-ne acum obligati se deschidemu in diarie si rubric'a decoratiuniloru. Decoratiunile sunt unu reu prin ele insele; de ce se'lu mai agravamu prin modulu distribuirei lor.

Cetimu in „Monitoriu“, că dn. Scarlatu Ferchide si dn. Michailu Schina au fostu numiti comandori ai Corônei Romaniei. N'avemu nimicu de disu asupra dloru Ferchide si Schina. Cordône aru fi prinsu si mai bine pe piepturile dloru. Ne intrebamu numai, in ce se deosebesce celu dintai de colegii sei dela cassatiune si celu de alu doilea de ceilalti advocati ai statului? Dnulu Ferchide este in adeveru doctoru in dreptu; dara sunt mai multi doctori la curtea de cassatiune. Este si ginerele unui omu fôrte avutu; prin acêsta, trebeu s'o recunoscemu, are de siguru pasulu asupra toturor colegiloru sei. Dn. Schina este unu galantu omu; nu face reu nimenui; ce i se pôte cere mai multu? Daca căte odata deserva statulu, nu e vin'a lui; că-ci, fara a fi cineva omu de spiritu, pôte prea bine se aiba lenea si prostiile ômeniloru de spiritu. Care din confratii dlui Michailu Schina se pôte compară cu densulu? . . . Nu avemu in vedere aci, decâtu pe membrii curtiei de cassatiune si pe advocatii statului, semenii decoratiloru nostrii; de amu amintî drôia de venetici de tôte nationalitate si de tôte religiuni, sau mai bine fara nationalitate si fara Domnedieu, carii au demnatu a primî corôn'a Romaniei, de siguru le-aru perî dloru Ferchide si Schina poft'a de a'si mai aternă la gâtulu cruculitiele dloru.

Pe de o parte decoratiunile au se fia cu totulu desconsiderate, despretiuite, — că-ci fia disu intre

\*) A se vedé Nr. 54 pag. 219.

\*\*) In Rom'a republicana: Corona obsidionalis, corona rostrata seu navalis, corona vallaris seu castrensis, corona civica de stējariu, corona triumphalis din lauru, corona ovalis din mirtu. La elini: Stephanos, adeca cununa (ghirlanda) de oliva, mai tardiu de auru.



noi, ministrii sunt in contra decoratiunilor; altminteria n'aru fi facutu decât nerodii, — éra pe de alta parte nemernicii ignoranti, vitiosi, dupa insemnele lor, se voru potea areta de departe cu degetulu — precum altadata se racunosceau dupa crucea ce primiau in spate cei destinati a avea ósele muiate de cátra creatorulu ordinului. „Cret'a alba“, alu carui nume va remanea pururea gravatu in memori'a romanilor.“

Nr. 193 1882.

### Processu verbale

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatu in sedinti'a din 17 Iuliu 1882.

Presiedinte: Paulu Dunc'a:

Membri: Br. Davidu Ursu, Elia Macelariu, Partenie Cosm'a, Visariu Romanu, Basiliu P. Harsianu, George Baritiu, Joana V. Rusu, Dr. Il. Puscariu, Constantinu Stezaru, secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

53. Teodoru Goti'a din Vurperu, langa Vintiu de jos, cere pe s'ema fiului seu Elia, invetiacele de cojocarie, unulu din stipendiile de 25 fl., pentru cari s'a scrisu concursu cu terminulu pana la 30 Aprile (Nr. eth. 140/1882.)

De óre-ce acésta suplica a intratu dupa sedinti'a dela 13 Maiu a. c., in care s'au distribuit amintitele ajutorie si de óre-ce suplicantele nu intrunesc nici conditiunile concursului, avendu numai 2 clase elementarie si versta de 13 anii cererea, nu se póte luá in considerare.

54. In conformitate cu conclusulu comitetului de dtto. 13 Maiu Nr. prot. 44 dlu consiliariu Elia Macelariu presenta o copia a testamentului repausatei Sabin'a Tobias din Abrudu, de dtto. 27 Iuliu 1870.

In acestu testamentu, subscrisu de dlu Rubinu Patiti'a, Basiliu P. Harsianu si Nicolae Lobontiu cá martori, se cuprinde in p. II al. 8 dispositiunea, cá in casulu, candu stranepotii testatórei, acum inea in viétia, aru mori înainte de a intra in beneficiulu amintitu in testamentu, intrég'a avere se o mostenésca natiunea romana, anume se se elocedie pana candu se va póte fondá din ea, s'au cu ajutorulu altoru contributiuni, o scóla reala romana in Abrudu. O dispositiune, care ar privi chiaru numai pe departe asociatiunea, nu se face. (Nr. eth. 143/1882.)

Spre sciintia cu aceea, cá se se céra prin advocatulu R. Patiti'a din Alb'a-Juli'a o copia vidimata a testamentului si informatiuni despre starea lucrului.

55. Directiunea despartimentului I (Brasiovu) comunica protocolulu sedintiei subcomitetului dela 23 Aprile a. c.

Din acestu protocolu relativu la cererea facuta de aici sub Nr. 64/1882 de dtto. 6 Martiu, de á se areta modulu, cum au a se administra sumele colectate in favorulu scólei de tiesutu, a carei infintiare se intentionéda in Satulungu si pentru care s'au prezentatu unu proiectu de statute sub dtto 12 Novembre 1881, se vede, cá pana acum sumele amintite sunt numai promise, remanendu a se face incassarea dupa aprobarea státuteloru de comitetulu asociatiunei si dupa terminarea planului. (Nr. eth. 144/1882.)

Membru V. Romanu propune:

„Cu rezervele implinirii recerintieloru legi pentru asemenea infintari, comitetulu aproba statutele“ si cere, cá acésta propunere se se tréca la processulu verbale. Comitetulu admittendu cererea dlui V. Romanu, decide a se rescrie susu mentionatulu subcomitetu:

Cá, avendu in vedere insemnatarea ce o ast-feliu de scóla de tiesutu ar potea se aiba pentru desvoltarea economica a poporatiunei romane din tinutul Brasiolvului, comitetulu ar voi se védia pe deplinu asigurata nu numai intemeierea, ci si sustinerea si functionarea regulata in viitoriu a ei. Pe candu dara in principiu consimte cu cuprinsulu in generalu alu proiectului de statute prezentatu la 12 Novembre 1881, in specialu aru dori se vedea continute in amintitulu proiectu si dispositiuni, cari se faca cu potintia cercetarea scólei si de elevi de secus barbatescu, mai evidentu modulu de administrare alu fondului si de conducere si supraveghiare, precum si o eventuala continuare a instructiunei in obiectele de invetiamentu, cari stau in legatura cu productiunea in ast-feliu de scóla.

Pe langa aceste impregiurari, cari aru impune sarcini maf mari si aru impinge infintierea scólei in unu viitoriu mai indepartatu, e de a se considera, cá intemeierea unei ast-feliu de scóla din partea subdespartimentului ar intempiná greutati de alta natura, de óre-ce statulu nu recunósce de cátu scóle de statu, scóle confessionale, sau scóle intemeiate de privati sau societati, cari anume au obtinutu spre acestu scopu autorisare din partea autoritatilor competente. Ast-feliu usioru s'ar potea intempla, cá neavendu autorisarea amintita, despartimentulu si cu elu asociatiunea se pérda dreptulu de conducere si dispunere in scóla intemeiata din propriile sale mijlóce.

Avendu tóte aceste in vedere, comitetulu crede a nu gresi, daca va atrage atentiunea subcomitetului asupra altei modalitati, prin care scopulu intentionatu s'ar, potea ajunge pe o cale mai acomodata mijlóceloru de cari dispunemu. Anumitu din sumele promise de on. domni initiatori sau din partea lor, s'aru póte procurá — precum s'a practicat si in alte parti — unu numeru de resbóie de tiesutu de o constructiune mai perfecta si usioru de manatu. Resbóiele procurate se se distribue la femei mai serace romane, cari s'aru potea instrui in folosirea lor prin vreo femeia trimisa anume, cu stipendiu, la un'a din scólele de tiesutu existente in patria. Pe acésta cale in decursu de cáti-va ani, femeile aru produce tieseturi mai perfecte, mai

corespundietóre cerintieloru publiculu consumatoriu si ar generalisá dorintia dupa lucrare mai perfecta si mai usióra, preparandu in acelasi timpu terenulu pentru infintierea, cu mai mare successu a scólei de tiesutu in unu timpu viitoriu, candu impregiurarile aru fi mai favorabile.

Pentru casulu candu subcomitetulu ar insistá pe langa intemeierea mai in graba a amintitei scóle, se recomanda, spre a incungiura neplaceri a implini recerintiele legi in acésta afacere, anumitu a cere cá privati sau cá societate privata aprobarea státuteloru dela organele competente de statu.

56. Dlu advocatu Fabiu Rezeiu din Lugosiu respundendu la recercarea comitetului de dtto. 13 Maiu a. c. Nr. 141, pentru a cerceta dupa starea pretensiunilor legate ale asociatiunei, cuprinse in testamentele canonicilor repausati Petru Ratiu si Mateiu Kiss din Lugosiu, arata cá 1. averea mobila, remasa dupa Petru Ratiu a fostu de 385 fl. 36 cr., nefiindu si avere imobila. Din sum'a acésta s'au acoperitu spesele inmortentarii, ale inventarei si pertractarei lasamentului, asia cá n'a remasu nici-unu prisosu, care se se póte pune la dispositiunea asociatiunei, conformu vointiei testatorelui. Spre intarire se alatura in copia decisiunea tribunalului reg. din Lugosiu de dtto. 3 Octobre 1877, Nr. 6992.

2. Cu privire la lasamentulu dupa repausatulu M. Kiss, se comunica in copia decisiunea tribunalului reg. din Lugosiu de dtto. 21 Ianuariu 1877 N. 887 civ., prin care se recunosc de valide legatele facute asociatiunei si fondului academiei romane de drepturi cu cáte 200 fl.

Totu-o data se arata, cá nu s'a potutu constatá, daca aceste sume s'au asignatu pana acuma, de óre-ce dlu episcopu diecesanu Victoru Mihály, dela care s'ar potea castigá informatiuni esacte in acésta directiune, se absentéda din loculu resedintiei sale. Indata dupa reintorcerea sa inse, dlu advocatu promite a face cercetarile de lipsa si a raporta imediatu comitetului. adaugendu cá, atátu pentru casulu presentu, cátu si pentru viitoriu ofera serviciile sale in favorulu asociatiunei, fara a reflecta la vreo gratificare. (Nr. exh. 148/1882.)

Spre sciintia cu aceea, cá dlui advocatu Fabiu Rezeiu ii se esprima multiamit'a comitetului pentru bunavointia, cu care a oferitu serviciile sale in favorulu asociatiunei transilvane.

Sibiui, d. u. s.

Verificarea acestui processu verbalu se increde dloru: Parteniu Cosm'a, J. V. Rusu si Bas. Popu Harsianu.

Paulu Dunc'a m. p.

Dr. D. P. Barcianu m. p.  
secret. alu II-lea.

S'a cetitu si autenticatu. Sibiui, 25 Iuliu 1882:

P. Cosm'a m. p., Bas. P. Harsianu m. p., Joana V. Rusu m. p.

### Din raportulu comitetului societatiei pentru literatur'a si cultur'a romana in Bucovin'a.)\*

(Urmare si fine).

Pe din alta parte si patriotii romani se grabira a manifestá simpatii vii cu clasele romane din Sucév'a, primindu cu bucuria initiativ'a comitetului si contribuindu cu generositate spre sprijinirea studentilor romani din clasele paralele romane. Ofertele respective dimpreuna cu multiamit'a comitetului in numele societatiei se publicara in organulu societatiei „Auror'a romana“ si se voru publicá regulatu si in viitoriu. Resultatulu colecteloru s'au aretatu prea imbucuratori si dovedesce in modu vederatu, cumcá simtiulu patrioticu si consciintia nationala in Bucovin'a sunt vii si ne garantéda reusit'a finala in missiunea culturai, ce ne-amu impusu.

Precum s'a raportatu ultimei adunari generale, loculu cumperatu de societate in sioséu'a Ardealului s'a parcelatu, facendu-se trei corpi separate la tabul'a orasiului cu scopu de a vinde dóue parcele, rezervandu societatiei numai cas'a cu loculu celu frumosu din coltiu numerotatu cu Nr. II. Finalisandu-se asta parcellare a locului, a trebuitu societatea se rescumpe dela comuna o dunga de locu remasa in urm'a regulare stradeloru intre faci'a locului societatiei si sioséu'a Ardealului, pentru care dunga de locu s'au si platitu 65 fl. v. a. Presentandu-se apoi cumperatori convenabili, s'au vendutu in anulu 1880 dloru Zacher et Gold parcel'a Nr. I cu 10<sup>o</sup> frunte la sioséu'a Ardealului cu pretulu curatu de 5000 fl., avendu cumperatorii a portá tóte spesele cumperaturei. Éra in anulu 1881 cumperá d. dr. Fráinkel parcel'a Nr. III totu cu 10<sup>o</sup> frunte la strad'a lui Enzenberg cu pretulu curatu de 4350 fl., luandu pe sém'a sa spesele cumperaturei, éra comitetulu reservá societatiei grajdulu, ce stá pe parcel'a aceea, respective materialulu din elu. Parte din acestu materialu s'a intrebuintatu pentru zidirea edificiului lateralu cu camere de lemne si celelalte necesare, éra remisit'a materialulu din grajdulu derámatu s'a vendutu cu pretulu de 110 fl. Cu ocaziunea constructiei edificiului lateralu s'au mai reparatu cas'a si s'au planatu loculu remasu societatiei, spesandu-se sum'a de 572 fl. Din sumele incurse de pe vendierea parceleloru, precum si de pe partea de materialu, s'au acoperitu spesele facute cu rescumperarea dungei de locu si cu constructiunea edificiului lateralu, cari remanu cá capitalu immobilu, éra restulu acelor sume s'a depusu cá capitalu neatacabilu la cass'a parsimoniala din Cernauti

Devenindu prin acésta afacere finantiala o parte mare a capitalului societatiei éra mobila, comitetulu se ocupá cu modulu realisarei dorintiei exprimate din

\*) A se vedé Nr. 54.

multe parti, precum s'a raportatu ultimei adunari gen., adeca de a redicá pe loculu remasu atátu de bine si tuatu unu edificiu nou. In urm'a invitarei comitetului binevol dn. Laizner, architectu si directoru la scól'a de meserii din Cernauti, cu tóta prevenintia multu merita-bila de a elaborá planulu pentru acelu edificiu, care se distinge nu numai prin frumseti'a arhitectonica, ci mai alesu prin combinare practica, asigurandu societatiei unu venit considerabilu. Comitetulu contandu si pe daruri benevole, promise de multi patrioti generosi, are sperantia, cá in timpu nu prea indelungatu va potea procede la realisarea si a acéstei dorintie comune, prin care s'ar urcá considerabilu averea societatiei, asigurandu-i si mai multu esistentia ei si dandu-i mijlulóce a estinde dupa dorintia activitatea ei culturala. Comitetulu va si cere dela prea onorat'a adunare impu-ternicire pentru acésta intreprindere, despre ce se va raportá prea onor. adunari in specialu.

Din sum'a de 200 fl. din venitul anulu menita de penultim'a adunare generala spre ajutorarea tinerilor romani, cari imbragioséda meserii, s'au sprijinitu atátu in a. 1880 cátu si in 1881 mai multi adulti bravi.

Éra din subventiuni votate de ultim'a adunare generala pentru studenti s'au acordatu mai multe ajutorie pentru studenti romani dela universitatea din Vien'a si dela cea din Cernauti.

Ce se atinge de stipendie date din fundatiunile speciale, cari stau sub administratiunea societatiei, se va raportá la finea acestui raportu.

Simpatiile caldúre de cari s'a bucuratu societatea totudeauna, recunoscendu-se scopulu ei binecuventatu, s'au manifestatu si in anii 1880 si 1881 in multe feliuri si prin multe daruri, precum se arata pe alocurea in acestu raportu. Aici amintimu pe dn. cav. Constantinu Buchental, care inchiná societatiei o piesa musicala, compusa de dnii'asa, si imprimandu-o in 800 esemplarie, predá comitetului tóte esemplariile spre a le vinde in folosulu societatiei. Asemenea darul societatiei dnulu pretosincelu Cononu Aramescu-Donici, primitu cá membru fondatoriu alu societatiei, o seria de tablouri puse in privase si sub sticla. Acestoru binefacatori, cá si tuturor celorlalti le votá comitetulu recunoscintia si multiamit'a viia in numele societatiei.

Anulu 1881.

Cu inceputulu anului 1881 numerá societatea 8 membrii onorari, 17 membrii fondatori, 118 ordinari si 5 membrii activi.

In decursulu a. 1881 se primira in virtutea §-lui 20 p. 3 din statute 1 membru fondatoriu si 15 membrii ordinari, éra 1 membru activu trecu intre cei ordinari.

In decursulu anului au repausatu membrulu onorariu A. Treboniu Laurianu si membrulu ordinariu Alexiu Comorosianu profesor la universitatea din Cernauti.

Deci cu finea anului 1881 constá societatea din 7 membrii onorari, 18 membrii fondatori, 133 membrii ordinari si 4 membrii activi, la cari s'au mai adaosu cu inceputulu anului 1882 3 membrii ordinari.

Membrii ordinari au a platit pentru anulu 1882 1630 fl. v. austr.; éra restantie contribuitorilor pentru anii trecuti ale membrilor ordin., remis cu inceputulu anului 1882, se urca la sum'a de 3973 fl. Restantie au crescutu deci cu 823 fl. v. a.

Cá daru au incursu in anulu 1881 dela dn. cav. Constantinu de Buchenthal 5 fl. v. a.

Capitalulu societatiei este: in immobili 12137 fl., in obligatiuni 800 fl., 7200 franci, 1000 galbini. Aceeasi societate mai administra si alte fonduri nationale destinate pentru inaintarea culturai, precum fundatiunea numita in memori'a profesorului Aronu Pumnulu de 12127 fl., din care se dau 3 burse de cáte 100 si 200 fl.; apoi fundatiunea dómnei Agnes Popovici de 2200 fl. din care se dau burse de cáte 50 fl. la studenti dela gimnasii. Mai sunt si alte dóue fundatiuni mici, a comitelui Em. Logotheti si a dlui Alexandru Popoviciu, care se urdiescu acuma.

### Din Egiptu.

In dilele din urma n'au venit la cunoscintia Europei alte evenimente, decât totu cele sciute de inainte cu 4—5 dile. Afara de o lovire usióra cá de recunósce la fortulu Ramleh alta actiune bellica nu a fostu si nici prea póte fi pana ce nu voru veni trupe multu mai numeróse dela Angli'a si din Indi'a. Destulu inse cá resboiulu e declarat din ambele parti. Se mai scie si atáta, cá multimea de europeni scapati la Port-Said de macelulu din Cairo si de airea nu se mai sciu siguri nici acolo; éra desbarcarea soldatiloru europeni pentru apararea loru indracesce si mai multu pe locuitorii mohamedani. In Cairo si in totu Egiptulu falvaie pe minarete si pe alte edificie publice stindartulu turcescu si alaturea stindartulu sacru de colóre verde alu profetului Mohamed. Mollachii (popii), dervisii (calugarii) si softalii (studentii) propaga in totu cuprinsulu tieiei, in Arabi'a si in Siri'a resboiulu sacru. Atrocitatile dela Tanta h s'au adeveritu. 87 europeni de ambele sexe au fostu omoriti in modulu celu mai barbaru si mai selbaticu.

In conferenti'a européna dela Constantinopole domnesce o confusiune care devine pe di ce merge totu mai critica si e temere cá aceea se va desface fara nici-unu resultatu salutaru.

Camer'a legislativa din Paris respinse alu doilea creditu cerutu de cátra guvernulu republicei sub titlu de apararea canalului Suez. Acestu casu incurcá si mai multu pe diplomati.



Russi'a stă la panda si că in reserva; dara in dilele din urma petrunse scirea, că comand'a suprema in prevederea conflictelor din Asi'a încep se concentre ôste la fruntariile turcesci in Asi'a.

### Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

Dev'a, 24 Iuliu 1882.

Domnule Red.!

Diariulu dvôstra că si tôte celelalte diarie au publicatu scirea, că Alteti'a Sa principele de coróna, la 30 Iuliu a. c. va sosi in comitat. Hunedórei in partile Hatiegului, pentru distractiune de venatu pe vreo 10 dile; s'a mai disu, că A. Sa va primi gratiosu felicitările ce i se voru presentă.

Dupa respandirea acestei sciri placute, inteligenti'a romana din Dev'a a luat initiativ'a a se presentă si romanii locuitori in acestu comitat prin barbatii lor fruntasi, că romani; apoi in conferenti'a dela 13 Iuliu a. c. au decisu convocarea unei conferentie mai numeroase a romanilor din totu comitatulu, că se afle modulu si cele de trebuinta, spre a intimpină cu felicitari pe ôspele inaltu. Totuodată conferenti'a angusta a facutu aretare si comitelui supremu despre acestea pregatiri, cerendu'i că se binevoiésca a insinua la principele de coróna pe romani că atari, apoi a le face cunoscutu timpulu si modulu primirei lor. Conferenti'a romanilor din totu comitatulu s'a si tinutu in 23 Iuliu a. c. in Dev'a, in localitatea casinei romane. Cu acea ocaziune s'a aretatu si charti'a comitelui supremu de coprinsu, că facendu cunoscuta dorinti'a nôstra marechalului curtii archiducelui, dupa avisarea ce va primi, ne va incunoscinti. In conferenti'a ampla s'a decisu, că romanii se esmita o deputatiune de 60 membrii pentru intimpinarea si felicitarea inaltului ôspe sub conducerea dlui dr. Lazaru Petco advocatu, eventualu sub a dlui George Secula advocatu. Este de notatu, că conferenti'a nôstra a fostu insinuata in regula la oficiulu respectivu.

Astfelu petrecendu-se lucrurile, nu pricepemu intentiunea diarielor magiare, care colcaie asupra nôstra, că noi amu lucră in secretu, si că noi nu potemu veni că romani se felicitam pe archiducele, si că pasirea nôstra ar fi nepermisa si chiaru rea; — ba inca unii sustinu, că nici nu vomu fi admisi a presentă felicitările nôstre, „că romani locuitori ai acestui comitat“; in scurtu, tóta acestă procedura a nôstra produce displace si chiaru ura la oficiele publice nabusite totu cu magiari; ba mai multu, consiliariulu regescu domnulu Réthi, cu pumnulu strinsu sub mantea, ne amerintia, că ne va aretă elu nôue. Frumosu consiliariu regescu care se infuriédia, candu o poporatiune autochtona si stravechia vrea se presente omagie sale fiitoriului Domnitoriu si parinte alu patriei.

Magiarii nostrii oficiali de pe aici vreau se presente comitatulu nostru la archiducele, că comitat puru magiaru, că si cum de aici s'ar fi esterminat, sau celu puçinu magiarisatu toti romanii. Se'si puna cu totii poft'a in cuiu. Prin o violentia inca pe atâtu de in cordata, dône sute treidieci de mii romani stranepoti ai celoru mai vechi locuitori milenari, nu mai potu fi dati la o parte, nici ascunsi in dosulu celorlalti locuitori neromani, carii cu totii abia facu doudieci de mii. Acestă densii se o tîna minte odata pentru totudeauna. Apoi dn. Rethi se'si insemne bine, că in calitatea ce o are, nu i se siede a insultă precum face, éra amerintiarile ce le dă provôca numai compatimrie si risu generalu.

Ne este preste potintia a si cugetă, că auctoritatile politice aru voi sau in casu de asia, aru potea se ne impedece primirea in audientia de felicitare la bunulu si ilustrulu archiduce si principe de coróna, pe alu carui Parinte augustu, că si pe mosi de stramosii In. Sale c. r. romanii din siôse generatiuni l'au servitu intre tôte adversitatile timpurilor cu fidelitate si cu devotamentu de modellu. Acei puçini romani cari au toastatu la Severinu cu scriitori magiari, potu vedé chiaru si din casulu acesta, căta bunavointia intimpinam noi romanii de aici dela magiari, candu vreau se ne taie calea, si de a aduce o innocentă felicitare principelui de coróna că romani. Pe asemeni base se se impace si infratiésca romanii din Romani'a, jóce impreuna csárdás, dara nu care cumva se cerce că se intramu si noi in acelu dantiu. Noi suntemu aici romani curati, nu de cei naturalisati din siepte tieri. O.

— Din subprefectur'a Csáki-Gorbo in comitatulu Solnoc-Doboca avemu o correspondentie lunga din Iuliu, plina de reclamatiuni in contra subprefectului Válya Ferencz (de origine din famili'a romanésca Valea, inse renegatu că multi altii, de sange si de religione) Intru aceea se dice, că dlu subprefectu a scosu pe notariulu Gabriel Popu din postulu lui fara a întreba pe comunele confederate, care'i platea salariulu, si fara nici-o judecata; dupa aceea fara a publica concursu in regula, a convocatu pe 30 Juniu pe primari si pe ceilalti reprezentanti ai comunelor, inse éra, fara a'i incunoscintia de inainte conformu legi, spre ce scopu ii chiama, din care cauza s'au adunatu numai vreo 24. Dandu apoi afara din localulu comunale pe Gabriel Popu, l'a defaimatu căta cei adunati cum ia venit la gura, apoi le-a presentatu pe unu domnisoru anume Gyula (Julius) Nyárad, dara nu a suferitu alegere; mai pe urma s'a induplecatu la substituire provisoria pana la 1 Augustu. — In fine se mai spune in acea scrisóre, că dlu Válya este violentu, că ar trage pe primari de urechi, că ar uri pe preotimea romanésca din totu sufletulu seu etc. etc.

Atātu e totu? Ci că lucruri de acestea sunt de tôte dilele in câteva comitate ale Transilvaniei, că totu atâtea reminiscentie de candu domniá numai legea de alunu si banc'a cealunga. De altumentrea domnulu comite supremu (prefectulu) acelu comitat

este unu cavaleru de o ambitiune multu mai nobila, decâtu se póta suferi in comitatulu administratu de domniasa nisee abusuri, care aru compromite greu prestigiulu gubernulu, si ne place a crede, că nici dlu vicecomite, sub a carui disciplina imediata stau subprefectii si ceilalti functionari, nu va fi omulu care se sufer violarea legiloru asia pe făcia. Ve întrebam in se: dvôstra aratati la comitatu si la comitele supremu cele ce se intempla in acelu cercu de administratiune? si G. Popu daca se simte si se scie fara culpa, cerut'a protegera dela superiori? Solgabireu nu e imperatu.

In câtu pentru ur'a cătra preoti, nici acésta nu este vreo scire noua; de acea ura n'ar fi se'i dóra capulu. Cu totulu altu reu infricosiatu este acela, de care sufer preotimea preste totu in comitatele situate in nordulu Transilvaniei si cele invecinate din Ungari'a.

### Sciri diverse.

— (Escelenti'a Sa domnulu mitropolitu) Mironu Romanulu a plecatu la Hatiegu intru intimpinarea Archiducelui Rudolffu. In Sa va fi duminica in 30 Iuliu între 7—8 ôre dem. la Clusiu, unde voru dejună; între 10—11 ôre la statiunea Piski, unde va sta că 15 minute, pânăce se voru schimba locomotivele. Va fi multa lume de făcia. Se spune că si episcopulu Metianu a plecatu la Hatiegu.

— (Necrologu). Comitetulu societ. pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a primindu trist'a scire despre repausarea advocatului

Dr. cav. Alesandru de Zotta, membru ordinariu alu societatiei numite, membru alu comitetului si multu meritatu jurisconsultu alu ei, a invitatu pe toti membrii societatiei, precum si pe toti amicii si cunoscutii repausatului la inmortentarea lui, care a fostu joi in 8 20 Iuliu a. c. la 9 ôre demăneti'a.

Cernauti, in Iuliu 1882.

Comitetulu societatiei.

— (Timpulu). Dupa 6 dile de caldura mare, candu secerisiulu de aici inaintă fôrte bine, de eri ne plôua éra.

— (In Vien'a) duminica in 23 Jul. a fostu unu orcanu cumplitu cu ruptura de nuori, care causă daune fôrte mari, costă si vieti'a la cinci ômeni.

— (Batalia selbatica) s'a intemplatu dumin. in 23 la Dombvár între magiarii si croatii lucratori la calea ferata. 19 ômeni au fostu omoriti; 8 croati ascunsi intr'unu magazinu, carui magiarii 'iau datu focu, au arsu in acela. Mai multi greu raniti. S'au trasu clopotele in dunga si s'a telegrafatu pentru ajutoriu militariu. Totu documente stralucite de fratieta internationala.

In aceea si domineca a fostu o mica rebeliune de croatii si in Fiume! Totu semnu de pace.

### Incunoscintiare.

Adunarea generala a reuniunei femeiloru romane din Selagiu in urm'a conclusiului comitetului de sub Nr. 11 a. c., se va tinea in Simleulu Silvaniei in 14 Augustu incepandu-se la 10 ôre antemeridiane, dupa program'a urmatore:

I. Presiedint'a va deschide adunarea.

II. Se va ceti raportulu secretariului despre activitatea comitetului.

III. Se va ceti raportulu casseresei despre starea cassei.

IV. Esmiterea unei comisiuni de 5 membri pentru cercetarea raportelor de sub punctulu 2, 3.

V. Esmiterea unei comisiuni de 5 membri pentru conscrierea membriloru noui si pentru incassarea tacselor dela membri vechi si noui.

VI. Se voru face propuneri si tinea dissertatiuni, aceste din urma, daca voru fi insinuate la comitetu.

VII. Desbaterea relatiunilor de sub punctulu 2, 3.

VIII. Abdicandu secretariulu actuale alu reuniunei, se va face nou'a alegere de secretariu.

IX. Statorirea terminului adunarei generale venitore.

X. Insarcinarea aloru 3 membri cu verificarea processului verbale alu acestei adunari.

XI. Presiedint'a inchide siedinti'a.

Se aduce la cunscintia, că cu ocaziunea adunarei generale se va tinea si unu balu impreunatu cu concertu si cu dispositiunile necesarie s'a incredintiatu una comisiune sub presiedinti'a Rev. domnu Alimpiu Barboloviciu, care comisiune are a se ingriji despre tôte cele trebuintiôse cu privire atâtu la buna reusire a adunarei, câtu si a balului si concertului.

Subscriii in numele comitetului, venimu a rogă pre toti cei interessati, pentru prosperarea reuniunei nôstre, ca se binevoiésca a se infatiosia in numeru câtu de mare, si in doesebi damele pe câtu se póte in imbracamente nelucsuôsa.

Datu din siedinti'a comitetului tinuta la 10 Iuliu 1882.

Clara Maniu nas. Coroianu,  
presiedinta.

Vasiliu Popu,  
secretariu.

Nr. 206/1882. pres.

## Anunciu.

Pentru on. domni membri ai asociatiunei transilvane, cari voiescu a cerceta adunarea generala, convocata pe 27 Augustu st. n. a. c. la Desiu, se voru distribui dela 10 Augustu inainte atâtu la comitetulu centrale, câtu si din partea directiunilor despartimentelor asociatiunei, blanchete, cari ii indreptatescu a caletori pe liniile drumului feratu primu transilvanu, ale drumurilor ferate de statu si ale societatiei pentru drumulu feratu din Valea Somesiului, cu pretiu scadiutu, si anumu: directiunea primei cali ferate transilvane acórda pentru caletoria incolo si inderetu dela 25 Augustu până 3 Septembre caletoria pe class'a a II-a cu unu biletu de class'a III-a si caletoria pe class'a a III-a cu 1/2 biletu class'a II-a; directiunea drumurilor ferate de statu acorda aceleasi favoruri pe trenurile accelerate, éra pentru trenurile de povara, caletorii pe class'a a II-a cu 1/2 biletu de class'a I-a anumitu dela 25 Augustu până la 5 Septembre; in fine societatea drumului feratu din Valea Somesiului (Apahidá—Desiu) ofera aceleasi favoruri că si directiunea drumului feratu primu transilvanu.

Doritorii de a avea ast-feliu de blanchete, cari se le midlocésca caletori'a cu pretiu scadiutu, se se adressedie sau la comitetulu centralu, sau la directiunile despartimentelor la cari apartienu.

Presidiulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Sibiiu, in 25 Iuliu st. n. 1882.

(97) 1—2

Jacobu Bologa.

## Concursu.

Pentru ocuparea a dône posturi de oficiali la „Albin'a“ institutu de creditu si de economii“, anume unulu la centrala in Sibiiu, altulu la filial'a institutului in Brasiovu, se publica prin acésta concursu. Reflectantii la aceste posturi au de a'si trimite cererile scrise de man'a lor Directiunei subsemnate la Sibiiu până in 15 Augustu a. c. st. n. Se cere că candidatulu:

- a) se fi implinitu anulu alu 18-lea de etate si se nu fi trecut etatea de 40 de ani;
- b) se fia deplinu sanetosu;
- c) se fia avutu conduita corecta;
- d) se aiba cualificatiunea receruta pentru aplicare la unu institutu de bani.

In cererea sa de denumire candidatulu are se documentedie posederea acestoru cerintie.

Sibiiu, 26 Iuliu 1882.

(98) 1—3

Directiunea institutului.

## Anunciu.

Amu onóre a aduce la cunoscinti'a onor. publicu, că in 20 Iuliu a. c. st. n. mi-amu deschisu

### Cancelaria advocatiale

in Sibiiu, piati'a mare Nr. 16, otagiulu I-in.

(96) 2—3

Joanu G. de Popp,  
advocatu.

### Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

22 Iuliu st. n. 1882.

| Fonduri de Statu:                       |           |
|-----------------------------------------|-----------|
| Rent'a romana 1875 5%                   | 1. 89.1/2 |
| Rent'a romana amort. 5%                 | „ 89.—    |
| Rent'a romana (R. conv.) 6%             | „ 98.—    |
| Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%        | „ —       |
| Inprumutulu Stern 7%                    | „ —       |
| Inprumutulu Oppenheim 8%                | „ —       |
| Inprumutulu Municipal 8%                | „ 90.3/4  |
| Inprumutulu orasiului Bucuresci cu lose | „ 30.1/2  |

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.  
Tipariulu lui W. Krafft.